

بانگه‌واز بۆ پوخته‌ی توژیینه‌وه

کۆنفرانسی نیونه‌ته‌وه‌یی ریبازه‌ فرەپسپۆرییه‌کان له‌ سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانیدا:

فره‌چه‌شنی، گو‌تار و به‌دیجیتال‌کردن

(بۆ دیتنی ئەم فایلە بە پی.دی.ئیف بروانه ئێره [Call for papers / Appel à communications - Multidisciplinary Approaches in Language Policy and Planning \(carleton.ca\)](http://Call for papers / Appel à communications - Multidisciplinary Approaches in Language Policy and Planning (carleton.ca)))

ئەلقە‌ی ئەمجارە‌ی زنجیره‌ کۆنفرانسی "ریبازه‌ فرەپسپۆرییه‌کان له‌ سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانیدا" له‌ زانکۆی کارلتن (ئۆتاوا، کەنەدا)، ه‌اوی ۲۰۲۴، بە‌ریوه‌ ده‌چیت. کۆنفرانسی ئەمجاره‌ به‌ته‌وه‌ی چا‌وبه‌چا‌وه‌کنه‌تن ده‌بیت (ئانلاین نابیت). ته‌وه‌رە‌مکانی ئە‌وه‌ کۆنفرانسه‌ بریتین له‌: فرەچه‌شنی، گو‌تار و به‌دیجیتال‌کردن. پرس‌یارە‌مکانی کۆنفرانسه‌که‌ ئەمانه‌ن: چۆن ده‌کریت له‌ پروانگه‌ی سیاسه‌تی زمانیه‌وه‌ له‌ فرەچه‌شنی بکۆلریته‌وه‌؟ چۆن ده‌کریت بۆ دارشتن، لیک‌دان‌ه‌وه‌، جێبه‌جێکردن و هه‌لسه‌نگاندنی سیاسه‌تی زمانی سوود له‌ گو‌تار ببینریت؟ چۆن ده‌توانریت بۆ لیک‌کۆلینه‌وه‌، تیگه‌یشتن، ر‌مخه‌گرتن و چاکسازی له‌ پلاندانانی زمانیدا که‌لک له‌ گو‌تار و مر‌بگیریت؟ و چۆن سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانیزیا‌تر به‌دیجیتال‌ ده‌کریت و چۆن ده‌کریت له‌ پلاتفۆرمه‌ ئۆنلاین‌ه‌کاندا په‌ر به‌وه‌ بایه‌ته‌ بدریت؟

سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانی له‌ سالانی ۱۹۵۰ و د‌وای سه‌رده‌می کۆلونیالیزم و له‌ سه‌رده‌می دروستبوونی ده‌ولەت‌نه‌ته‌وه‌ نوێیه‌کان سه‌ری هه‌لدا و گه‌شه‌ی کرد. له‌ هه‌شتاکانی سه‌ده‌ی ر‌ابردوودا، به‌ توندی ر‌مخه‌ی لێ گه‌را و وه‌ک بایه‌تیکی ر‌مخه‌گرانه‌ و بواریکی نیوانزانه‌کان په‌رە‌ی سه‌ند و له‌ سه‌رته‌ای نه‌وه‌کاندا رو‌وبه‌رووی پرس‌ی ئالۆز بووه‌وه‌، که‌ ده‌توانرێ ئاماره‌ به‌ شه‌پۆلی نوێی ناسیۆنالیزم، به‌جیه‌انییون و، گه‌شه‌ و زال‌بوونی ئینته‌رنی‌ت بک‌ریت. له‌ ئیستاشدا، سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانی له‌گه‌ڵ پرس‌گه‌لی وه‌ک ژینگه‌ی ئۆنلاین، ده‌قی دیجیتالی و تیگه‌ و بایه‌ت‌گه‌لیکی وه‌کو "د‌وای‌نه‌ته‌وه‌" (Fornan, 2017)، "ئه‌وه‌په‌ر فرەچه‌شنی" (Blommaert and Rampton, 2011) و "د‌وای‌فره‌زمانی" (Wei, 2018) رو‌وبه‌روو بووه‌ته‌وه‌.

له‌ حاله‌تیکی وه‌ه‌ادا، گرنگی پێداچوونه‌وه‌ به‌ سیاسه‌تی زمان زیاتر هه‌سته‌ی پێ ده‌کریت. ئەم‌هه‌ش له‌ پیناوی ر‌یگر‌یکردن له‌ سه‌رکو‌تکردنی زمانه‌ ر‌ه‌سه‌نه‌کان، زمانی که‌مینه‌کان و پاراستنی مافی گروپه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌ جو‌را‌وجۆره‌مکانه‌، به‌ تایبه‌ت له‌ سه‌رده‌می‌کدا که‌ گو‌تارە‌مکان به‌ خیرایی تووشی جه‌مسەرگیری ده‌بن. له‌ سه‌ر ئەم بنه‌مایه‌، ئەم کۆنفرانسه‌ سێ ته‌وه‌ری پینشیا‌ز کردوه‌، بۆ ئەوه‌ی له‌ ریگه‌ی ئە‌وه‌ ته‌وه‌رانه‌وه‌ لیک‌کۆلینه‌وه‌ له‌ سروشت، ژینگه‌ و و داها‌تووی سیاسه‌تی زمانی بک‌ریت، ئەمانه‌ش بریتین له‌ فرەچه‌شنی، گو‌تار و به‌دیجیتال‌کردن.

ئەم کۆنفرانسه‌ به‌ پشینه‌بستن به‌ تیگه‌ی "فرەچه‌شنی"، باس له‌ گرنگیدان به‌ مافه‌ ئالۆز و تیگه‌زیوه‌مکانی زمان و گروپه‌ زمانیه‌ جیا‌وازه‌مکان له‌ سه‌ده‌ی بیسته‌مه‌دا ده‌کات. بۆ نمونه‌، "فرەچه‌شنی" بۆ ولاتی کەنەدا، نه‌ک هه‌ر بۆ ئە‌وه‌ زمانانه‌ی به‌غه‌رمی ناسراون، به‌لکو‌ بۆ هه‌موو زمانه‌کانی ئە‌وه‌ ولاته‌ به‌ ره‌وا ده‌زانیت و له‌ په‌یوه‌ندییه‌دا بۆی پرس‌یاره‌. هه‌روه‌ها، ئیمه‌ ده‌پرسین که‌ نایا چ جۆره‌ سیاسه‌تیکی زمانی ده‌توانیت "فرەچه‌شنی" بپارێزیت و رۆلی "سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانی" له‌ به‌رانبه‌ر جو‌وله‌ی نیوده‌وله‌تی ه‌ا‌و‌چه‌ر خ‌دا چیه‌؟

ئیمه‌ به‌ یارمه‌تی "گو‌تار" باس له‌ "وه‌رچه‌رخانی گو‌تاری" ده‌که‌ین که‌ زۆربه‌ی بو‌اره‌مکانی زانسته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان بۆ تیگه‌یشتن له‌ پرسه‌ جو‌را‌وجۆره‌مکانیان سوودیان لێ وه‌رگرتوه‌. واته‌، پیمان وایه‌ وه‌ک چۆن به‌شیک‌ی گه‌شه‌سه‌ندوو له‌ توژیینه‌وه‌مکانی سیاسه‌تی زمانی ریبا‌زی شیکاریی گو‌تاریان گرتوه‌ته‌ به‌ر، تیگه‌ی "گو‌تار" یارمه‌تیمان ده‌دات بۆ ئە‌وه‌ی که‌ چۆنییه‌تی هاتنه‌ئارای پرسه‌ زمانیه‌کان تیگه‌ین. هه‌روه‌ها، تیگه‌یشتنیکی فراوانترمان ده‌دات ده‌رباره‌ی چۆنییه‌تی باسکردن، پراکتیزه‌کردن، به‌ریوه‌بردن و هه‌لسه‌نگاندنی سیاسه‌ته‌ زمانیه‌کان. که‌لکو‌ه‌گرتن له‌ شیکاریی گو‌تاری له‌ بواری سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانیدا په‌رە‌ی ستاندوووه‌ و له‌ تیه‌ه‌لچووندایه‌. ناخۆ چۆن ده‌کریت و ده‌بیت باسی گو‌تار بک‌ریت له‌ لیک‌کۆلینه‌وه‌مکانی سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانیدا؟

له‌ "به‌دیجیتال‌کردن" دا، باس له‌ ژینگه‌ی ئالۆزی ئۆنلاین ده‌که‌ین، که‌ ده‌توانرێ پلانی زمانی بۆ دابریژریت. چونکه‌ نه‌گه‌ر له‌ ر‌ابردوودا سیسته‌می راگه‌یاندن بۆ په‌ک‌ه‌ستنی فرەچه‌شینی زمانی و کۆمه‌لایه‌تی و دروستکردنی هه‌ستی شوناسی نه‌ته‌وه‌یی به‌کار ده‌هینرێ، ئە‌مه‌رۆ په‌یوه‌ندیی دیجیتالی توانای ئە‌وه‌ی هه‌یه‌ که‌ پێچه‌وانه‌که‌ی بکات. بۆیه‌ ده‌پرسین که‌ چۆن ده‌توانریت زمانه‌کان سه‌رپه‌رستی بک‌رین؟ چۆن ده‌توانریت ر‌یز له‌ مافی زمان بگه‌یریت و چۆن ده‌توانریت پێدا‌و‌یستییه‌ جو‌را‌وجۆره‌کانی زمان له‌ ژینگه‌یه‌کی ئۆنلایندا دابین بک‌ریت؟

ئیمه‌ پینشوا‌زی له‌ پوخته‌ی ئە‌وه‌ توژیینه‌وانه‌ ده‌که‌ین که‌ له‌سه‌ر سێ ته‌وه‌ری کۆنفرانسه‌که‌، یان هه‌ر ته‌وه‌ریک که‌ په‌یوه‌ندی به‌ سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانیه‌وه‌ هه‌بیت، نووسرا‌بیت، بۆ نمونه‌:

- هه‌ل‌سه‌نگاندنی په‌یوه‌ندی نیوان زمان و سیاسه‌ت
- مافی زمانی
- زمانه ر‌سه‌نه‌کان
- زمانه میراتییه‌کان
- فهرمیوونی دوو‌زمانه‌یی
- فهر زمانی
- فیرکاری زمانی
- سیاسه‌تی زمانی له سیسته‌می په‌رو‌مه‌ده‌دا
- به‌ل‌گاندن و بووژاندنه‌وی زمان
- هه‌ل‌اوردنی زمانی و "لینگویسیزم" (دژ زمانی)
- سیاسه‌تی زمانی و ناسنامه
- سیاسه‌تی زمانی له سنووری ده‌ول‌ته‌کاندا
- سیاسه‌تی زمانی له سه‌رده‌می دیجیتالی‌دا
- سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانی دایک له سیسته‌می په‌رو‌مه‌ده‌دا

ویرای نه‌وه که نیمه پ‌شوازی له تووژینه‌وه زانسته‌یه‌کان له سه‌ر هه‌موو نه‌م باب‌خانه ده‌ک‌مین، نار‌ه‌زووم‌ندین که پوخته‌ی تووژینه‌وی زانسته‌یمان ده‌باره‌ی نه‌و زمانانه به ده‌ست بگات که لیک‌کولینه‌وی که‌متریان له‌سه‌ر کراوه.

زانکوی کارل‌تون/کارلتن له سه‌ر خاکی به‌ده‌سته‌مه‌ند‌راوی نه‌ته‌وی "نه‌ل‌گان‌کون" (Algonquin) دا مه‌زراوه.

نیمه دان به به‌ر په‌ر سبارتی‌یی خ‌ماندا ده‌ن‌یین به‌رام‌به‌ر به "ن‌وامیو‌بینیو‌اگ" (نه‌ته‌وی نه‌ن‌یش‌نایی نه‌ل‌گان‌کون) و ریزی ز‌ورمان هه‌یه‌بو خه‌ل‌کی لیزانی نه‌ل‌گان‌کون و هه‌موو نه‌و نه‌ته‌وه خ‌وج‌ن‌ییانه‌ی که ت‌وتاوا به ولات و مالی خ‌ویان ده‌زانن.

هه‌روه‌ها، بواری سیاسه‌ت و پلاندانانی زمانی به‌ر په‌ر سه‌ه که ده‌وری سیاسه‌ته‌ه زمانیه‌کان له ره‌وته میژوو‌یه‌کان و په‌ر‌سه‌ی به‌ردوامی ک‌ول‌ونیالیز‌مدا باس بگات. وه‌ک به‌ش‌یک له چالاکیه‌کانمان، خ‌ومان به به‌ر په‌ر سبار ده‌زانین که کاریه‌گری سیاسه‌ته‌ه زمانیه‌کان له ره‌وتی میژوو‌یی و نیستای ک‌ول‌ونیالیز‌مدا لیک به‌دینه‌وه. له‌ی پیناوه‌دا و وه‌ک به‌ش‌یک له ک‌ونفرانسه‌که، پ‌شوازی له بی‌رک‌دنه‌وی ره‌خنه‌گرانه له‌سه‌ر نه‌م باب‌ته‌ه ن‌ال‌وزه ده‌ک‌مین.

ک‌ونفرانسه‌که پ‌شوازی له ف‌ورم‌اته جی‌اواز ه‌کانی پ‌ش‌که‌ش‌کردن ده‌کات:

• پ‌ش‌که‌ش‌کردنی وتار (تاکه‌که‌سی یان چه‌ند که‌سی)

• پ‌ش‌که‌ش‌کردنی پ‌وسته‌ر

• گه‌ر میژویی (roundtable) یان پانیلی باب‌ته‌ی یان گروپی

ماوه‌ی پ‌ش‌که‌ش‌کردنی وتار ۲۰ خوله‌ک ده‌بیت و دواتر ۱۰ خوله‌ک بو په‌ر سبار کردن ته‌رخان ده‌کریت. تکایه با هه‌ر پوخته‌یه‌ک له ۳۰۰ وشه زیاتر نه‌بی (به‌سه‌ر چاوه‌وه، نه‌گه‌ر پ‌یویست بگات).

کاتیکی تایبته ته‌رخان ده‌کریت بو پ‌ش‌که‌ش‌کردنی پ‌وسته‌ر. پ‌ش‌که‌ش‌کاران ده‌توانن تووژینه‌وه پ‌ش‌که‌ش بک‌من که هیش‌تا ته‌واو نه‌بووه، یان باسی لایه‌نه‌کانی لیک‌کولینه‌وی مه‌یدان‌ییان بک‌من، یان نه‌گه‌ر ته‌واو بوون ده‌توانن نه‌نجامی تووژینه‌وه‌کانیان پ‌ش‌که‌ش بک‌من. پ‌وسته‌ره‌کان ز‌وریه‌ی کاتان به ش‌یوه‌ی به‌ر چاو (visual) پ‌ش‌که‌ش ده‌کرین؛ له‌گه‌ل نه‌وه‌دا که پ‌ش‌که‌ش‌کار ده‌توانیت له‌گه‌ل نه‌وه‌که‌سانه‌ی که سه‌ر دانی پ‌وسته‌ره‌که‌ی ده‌ک‌من له لیک‌کولینه‌وه‌که‌ی بدویت. به‌گه‌ستی، پوخته‌ی پ‌وسته‌ره‌کانیش ۳۰۰ وشه زیاتر نه‌بیت.

هه‌روه‌ها بانگ‌یش‌تنی پانیلی باب‌ته‌ی یان گه‌ر میژو ده‌ک‌مین که له باب‌ته‌ه سه‌ر مه‌کیه‌کانی ک‌ونفرانس ورد ده‌بینه‌وه. پوخته‌ی گه‌ر میژو پ‌یویسته نه‌م تایه‌تی‌یانه‌ی هه‌بیت: گرنگی و نامانجه‌کانی گه‌ر میژو‌ه‌که به‌گه‌ستی (۳۰۰ وشه)، ناو و زانک‌ویان نه‌ن‌سیتیووی په‌یوه‌ستی هه‌ر کام له پ‌ش‌که‌ش‌کاران و پوخته‌یه‌کی کورت (۲۰۰ وشه) بو هه‌ر کام له پ‌ش‌که‌ش‌کار ه‌کان. هه‌ر پانیل یان گه‌ر میژو‌یک ناب‌ی له دوو کاتر میژو ز‌ورتر بخایه‌نی.

دوا واده بو نار‌دنی پوخته‌ه‌کان ۳۱ی نوکت‌وبه‌ری ۲۰۲۳ یه. پوخته‌ه‌کان پ‌یویسته له ریگه‌ی پلات‌فورمی "ک‌ونفرانس توول" هوه بن‌یردرین (<https://www.conftool.com/lpp2024/>). پوخته‌ی تووژینه‌وه‌کان به زمانی نینگلیزی یان فهره‌نسی و هه‌ر ده‌گی‌ریت، به‌لام ده‌کرئ و تاره‌کان به زمانی ج‌وراو‌ج‌ور پ‌ش‌که‌ش بک‌رین. هه‌لبه‌ت، بو سوود و هه‌ر گرتنی زیاتر و هه‌مه‌لایه‌نه له باب‌ته‌ه‌کان، داوا ده‌ک‌مین له‌ی به‌ش‌داربووانه‌ی که به زمانه‌کانی غه‌یری فهره‌نسی یان نینگلیزی وتار پ‌ش‌که‌ش ده‌ک‌من، با له پ‌وسته‌ر و وینه‌کانیاندا (بو نمونه پ‌ش‌که‌ش‌کردنی پاوه‌ریوینت) نینگلیزی یان فهره‌نسی به‌کار به‌ینن. له‌ی ک‌ونفرانسه‌دا، و هه‌ر گه‌ر ه‌کانی زمانی

ناماژەش نامادەى وەرگىران دەبن. بۆيە ئەگەر پىويستىتان بە زمانى ناماژمىه، يان ئەگەر ھەر پىداويستىبەك يان پرسىارىكى دىكەتان ھىمە، دەتوانن لە رىگەى ئىمەىلى كۆنفرانسەوہ بۆمان بنىرن. تىكايە ئاگادار بن: ئەم كۆنفرانسە لە ناو كامپەسى زانكو دەبىت و پىويستە بەشداربووان لە شونىنى كۆنفرانسەكە نامادە بن. بە ھىچ جۆرىك، پىشكارى بە ئۆنلاين ناگونجىت.

ئىمەىلى كۆنفرانس: lppconference@carleton.ca

رىكەوتە گرىنگەكان:

- ۲۱ى ئۆفامبر، مانگى ۱۰ى ۲۰۲۳ (كوتا وادەى پىشكەشكردىنى پوختە)
- ۳۰ى جانيوهرى، مانگى ۱ى ۲۰۲۴ (ئاگاداركرىنەوہى وەرگرتن)
- ۱ى مارس، مانگى ۳ى ۲۰۲۴ (ناونوسىن دەكرىتەوہ)
- ۱۵ى مەى، مانگى ۵ى ۲۰۲۴ (ناو تۆماركردىن بۆ بەشداربووانى كۆنفرانس دادەخرىت)
- ۲۷-۳۰ى جيون، مانگى ۶ى ۲۰۲۴ (كۆنفرانس)

قسەكەرە سەرەكىيەكان (بانگىشتنكرارو):

• ئەمال مادىبو؛ ھىلین كىلى-ھۆلمز؛ نایومی میتالیك؛ تۆماسو میلانى

Amal Maddibo, Helen Kelly-Holmes, Naomi Metallic and Tommaso Milani

• پائىل يان گەرەبىژى تايبەتى ئەمجارە نەرخان كراوہ بۆ دوان و رىزلنىان لە ژيان و كارەكانى تۆفە سكوتتاب-كانگس بە بەشدارى پروفىسۆر جىم كامنس (Tove Skutnabb-Kangas, 1940-2023).

رىكخەرانى كۆنفرانس: <https://carleton.ca/lpp/organizing-committee>

مآلپەرى سەرەكىي كۆنفرانس: <https://carleton.ca/lpp>

سەرچاوەكان:

Blommaert, J., & Rampton, B. (2011). Language and superdiversity. *Diversities*, 13(2), 1-21.

Fornan, C. (2017, January 4). The Canada Experiment: Is this the world's first 'postnational' country? *The Guardian*. Retrieved March 6, 2023, from <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/04/the-canada-experiment-is-this-the-worlds-first-postnational-country>

Wei, L. (2018). Translanguaging as a practical theory of language. *Applied Linguistics*, 39(1), 9-30.